

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 441/2020-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného spoločnosťou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 98/2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 98/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu sa v napadnutom konaní proti žalovanému v žalobnom návrhu domáha určenia, že spotrebiteľská zmluva bližšie špecifikovaná v žalobnom návrhu je bezúročná a bez poplatkov. Súdne konanie o návrhu sťažovateľa ako žalobcu je na okresnom súde vedené pod sp. zn. 27 C 98/2017.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že napadnuté konanie trvá už viac ako 3 roky, pričom okresný súd vo veci samej nariadil prvé pojednávanie až na 20. január 2020.

4. Podľa názoru sťažovateľa je okresný súd v napadnutom konaní nečinný a neefektívny, a to aj napriek tomu, že vec nie je ani právne a ani skutkovo zložitá, čím dochádza k porušovaniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ zdôrazňuje,

že v danom prípade ide o konanie, „ktoré má pre sťažovateľa a žalobcu osobitný význam, keďže predmetom konania je tzv. spotrebiteľský spor, ktorý patrí do kategórie sporov s ochranou slabšej strany, na ktoré sú kladené zvýšené požiadavky na ochranu slabšej strany konania (v tomto prípade spotrebiteľa) a konania pred súdom.“.

5. Podľa sťažovateľa ústavný súd má právomoc rozhodnúť o jeho ústavnej sťažnosti, a to aj napriek tomu, že nepodal sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) nie je účinným právnym prostriedkom nápravy

5.1 V ústavnej sťažnosti zároveň sťažovateľ poukazuje na rozsiahlu judikatúru ústavného súdu a ESLP týkajúcu sa posudzovania zbytočných prietahov v konaní.

6. S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

«I. „Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, konaním a postupom Okresného súdu Malacky v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 27C/98/2017 porušené bolo.“

II. „Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Malacky, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 27C/98/2017 konal bez zbytočných prietahov.“

III. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie vo výške 3 000,- EUR, ktoré je Okresný súd Malacky povinný uhradiť sťažovateľovi do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

IV. „Okresný súd Malacky je povinný nahradiť sťažovateľovi náhradu trov konania a náhradu trov právneho zastúpenia, a to vo výške 675,43 Eur na bankový účet právneho zástupcu sťažovateľa do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“»

7. Sťažovateľ svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € v zásadnom odôvodňuje takto:

„88. Sťažovateľ považuje na podklade uvedených skutočností za preukázané, že jeho nemajetková ujma bezprostredne vyplýva z porušenia základného práva a že nemajetková ujma je priamym následkom porušenia základného práva Sťažovateľa, teda že existuje požadovaná príčinná súvislosť medzi nemajetkovou ujmovou a zisteným porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, pričom porušenie jej ústavného práva už nemožno napraviť (viď vyššie uvedené).

89. Sťažovateľ hodnotí požadované finančné zadosťučinenie v celkovej výške 3 000,- EUR od Porušovateľa za symbolické vzhľadom na ujmu mu spôsobenú z dôvodu porušenia jeho práv a vystaveniu jeho osoby právnej neistote...

96. Len pre doplnenie Sťažovateľ uvádza, že sa na príslušný súd obrátil v domnení rýchlej a účinnej ochrany jeho práva ako spotrebiteľa, pričom vyššie znázornené (ne)konanie Porušovateľa spôsobuje v značnej miere u Sťažovateľa zníženie dôvery v justíciu a sklamanie sa v (ne)činnosti všeobecných súdov v Slovenskej republike, ktorí by mali konať adekvátnou rýchlosťou.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý s účinnosťou od 1. marca 2019 upravuje konanie pred ústavným súdom.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne alebo ho nezamietne podľa § 57, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

12. Z obsahu ústavných sťažností vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 38 ods. 2 listiny, práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 47 charty postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

14. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

16. Podľa čl. 47 charty každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

17. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. (I. ÚS 194/2019). K rovnakému záveru možno dospieť aj v súvislosti s namietaným porušením čl. 38 ods. 2 listiny, ktorý svojím obsahom zodpovedá zneniu čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom okresného súdu

18. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu (IV. ÚS 205/03, IV. ÚS 225/05). Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

19. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie ku dňu predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti trvalo tri roky a sedem mesiacov. Ústavný súd zistil, že napadnuté konanie nebolo v čase podania ústavnej sťažnosti a ani v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené.

19.1 Ústavný súd, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, jej príloh a obsahu súdneho spisu, ktorý si vyžiadal od okresného súdu v súvislosti s predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti, konštatuje, že okresný súd v napadnutom konaní v zásade postupoval bez zbytočných priet'ahov. Návrh na začatie konania bol okresnému súdu doručený 2. februára 2017. Následne 3. marca 2017 bol okresnému súdu doručený návrh na vydanie neodkladného opatrenia, o ktorom okresný súd rozhodol 29. marca 2017. V období od mája 2017 do septembra 2017 okresný súd vykonával úkony spojené so zabezpečením repliky a dupliky. Po tom, čo na okresnom súde opakovane došlo k prideleniu predmetnej veci na prejednanie a rozhodnutie novému sudcovi, okresný súd 9. septembra 2019 uznesením pripustil zmenu žalobného petitu v zmysle žalobného návrhu sťažovateľa a 25. novembra 2019 nariadil termín pojednávania na 22. január 2020. Z obsahu súdneho spisu ďalej vyplýva, že okresný súd 16. januára 2020 zrušil pojednávanie nariadené na 22. január 2020 z dôvodu lekárskeho vyšetrenia zákonnej sudkyne, nový termín pojednávania nariadil na 11. jún 2020 a na tomto pojednávaní rozsudkom žalobu sťažovateľa zamietol. Proti predmetnému rozsudku sťažovateľ podal odvolanie, v nadväznosti na čo okresný súd v súčasnosti vykonáva úkony spojené s odvolacím konaním.

20. S poukazom na uvedené ústavný súd musí prisvedčiť sťažovateľovi, že v napadnutom konaní sa na strane okresného súdu skutočne vyskytlo obdobie nečinnosti (od septembra 2017 do septembra 2019) súvisiace s pridelením veci novému sudcovi. Avšak s poukazom na judikatúru ústavného súdu, z ktorej vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09), no najmä s poukazom na skutočnosť, že napadnuté konanie ku dňu predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti trvá tri roky a sedem mesiacov, v rámci ktorých okresný súd vo veci meritórne rozhodol, toto konanie za popísaných okolností netrvalo tak dlho, aby sa v rámci jeho priebehu dalo uvažovať o zbytočných priet'ahoch s ústavnoprávnou relevanciou. Ústavný súd nedospel k záveru, že by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné prijať záver o porušení sťažovateľom označených práv. Zohľadnil aj nevyhnutné a všeobecné obmedzenia činnosti súdov súvisiace s pandemickou situáciou v prvom polroku 2020, ako

aj okolnosť, že podanie ústavnej sťažnosti pomerne tesne predchádzalo termínu pojednávania, na ktorom bolo v predmetnej veci rozhodnuté.

21. Podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je aj absencia zistenia možnosti vysloviť porušenie označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05, II. ÚS 272/06). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014).

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom okresného súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú z dôvodu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 47 charty napadnutým postupom okresného súdu

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti taktiež namieta porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 47 charty napadnutým postupom okresného súdu.

24. Podľa čl. 51 ods. 1 charty ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú

zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

25. Podľa čl. 52 ods. 7 charty súdy Únie a členských štátov náležite prihliadajú na vysvetlivky vypracované s cieľom poskytnúť usmernenia pri výklade tejto charty.

26. Z citovaných článkov charty vyplýva, že čl. 47 charty je potrebné interpretovať v súlade s čl. 51 ods. 1 charty s prihliadnutím na vysvetlivky k charte, ktoré boli 14. decembra 2007 publikované pod č. 2007/C 303/2 (ďalej len „vysvetlivky“), ako aj na existujúcu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“).

27. Podľa vysvetliviek k čl. 51 ods. 1 charty cieľom čl. 51 je určiť rozsah pôsobnosti charty. Čo sa týka členských štátov Európskej únie, z judikatúry Súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že povinnosť rešpektovať základné práva vymedzené v rámci Únie je pre členské štáty záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva Únie (rozsudok z 13. 6. 1989 vo veci 5/88 Wachauf, Zb. 1989, s. 2609; rozsudok z 18. 6. 199 vo veci ERT, Zb. 1991 s. I-2925; rozsudok z 18. 12. 1997 vo veci C-309/96 Annibaldi, Zb. 1997, s. I-7493). Súdny dvor potvrdil uvedenú judikatúru týmto spôsobom: „Navyše je potrebné si uvedomiť, že požiadavky vyplývajúce z ochrany základných práv v právnom poriadku Spoločenstva sú rovnako záväzné pre členské štáty, pokiaľ vykonávajú právne akty Spoločenstva...“ (rozsudok z 13. 4. 2000 vo veci C-292/97, Zb. 2000, s. I-2737, bod 37).

28. Uvedené pravidlo, ako je obsiahnuté v tejto charte, sa samozrejme vzťahuje tiež na ústredné orgány, ako aj na regionálne alebo miestne orgány a na verejnoprávne subjekty, pokiaľ vykonávajú právo Únie. Bez potreby podrobenejšej analýzy ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľa sa už na prvý pohľad neaplikuje právo Európskej únie, a preto charta nie je na vec sťažovateľa aplikovateľná. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (obdobne II. ÚS 123/2017). Zároveň dodáva, že ak by bolo možné čl. 47 charty použiť

na vykonávaný prieskum ústavného súdu, boli by vzhľadom na obsahovú rovnorodosť s čl. 6 ods. 1 dohovoru závery rovnaké ako v časti III tohto odôvodnenia.

29. Ústavný súd nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia dodáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nič nebráni tomu, aby v prípade, ak by bol okresný súd v ďalšom období v napadnutom konaní bol nečinný, nepostupoval plynulo, resp. efektívne, sťažovateľ zvážil možnosť opätovného podania ústavnej sťažnosti, ktorou bude namietat' porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. To platí aj pre postup odvolacieho súdu v ďalšej fáze konania, ku ktorej podané odvolanie smeruje.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu